

FAKTA OM ASBEST

Asbest er klassifisert som kreftfremkallende (Gruppe 1 karsinogen). Dette betyr at det er en sikker sammenheng mellom asbesteksponering og kreft. Å puste inn asbestfibre kan forårsake kroniske lungesykdommer som lungekreft, lungehinnekreft (mesoteliom) og asbestose (alvorlig arrdannelse i lungene som fører til pustevansker). I følge Verdens helseorganisasjon er asbest årsak til omtrent halvparten av alle arbeidsrelaterte kreftdødsfall.

Her finnes asbest

Arbeidstakere kan eksponeres for asbest ved rivning, reparasjon eller vedlikehold av bygg, installasjoner og skip som er bygd før 1985. Man kan også eksponeres ved opprydding og renhold etter slike aktiviteter. Eksponering er mest vanlig blant arbeidstakere i bygg- og anleggsbransjen, men forekommer også i verftsindustrien og blant brannfolk.

Mer om asbest

Asbest ble tidligere mye brukt i bygningsmaterialer, maskiner og i forbruksprodukter (før man var klar over de alvorlige helseeffektene). Asbest er en fellesbetegnelse på naturlig forekommende fibrøse silikatmineraler med krystallinsk struktur. Det enkelte asbestfiberet kan ikke sees eller luktes. Asbestfiber frigjøres i luften som asbeststøv ved aktiviteter som ødelegger asbestholdig materiale.

Fibrene kan pustes inn og sette seg fast i lungene eller fordøyelsessystemet. EU har forbud mot all bruk av asbest, inkludert utvinning, produksjon og prosessering av asbestprodukter. Asbest ble forbudt i Norge i 1985, men store mengder finnes fremdeles i bygg og installasjoner av eldre dato.

Symptomer

Asbestfibre som pustes inn eller tas opp i fordøyelsessystemet kan føre til sykdom, blant annet kreft. Det er en særlig sikker sammenheng mellom asbesteksponering og lungehinnekreft. Livsstilsfaktorer som røyking, kronisk stress, dårlig kosthold og lite fysisk aktivitet kan øke risikoen for kreft som følge av asbesteksponering. De første symptomene kan være kortpustethet, hoste, brystmerter, fordøyelsesbesvær og kvalme.

Latenstiden mellom eksponering og asbestrelatert kreft varierer fra 15 til 50 år, avhengig av krefttype og livsstilsfaktorer.

Hva kan du gjøre?

Arbeid med rivning, reparasjon og vedlikehold av asbestholdig materiale er strengt regulert. Virksomheter som skal utføre slikt arbeid skal ha tillatelse fra Arbeidstilsynet, og arbeidstakerne skal ha spesiell opplæring. Det er strenge krav til tiltak for å redusere eksponeringen, samt til arbeidsklær og åndedrettsvern. Det er arbeidsgivers ansvar å kartlegge om det finnes asbest før arbeidet starter. Dersom man uforvarende kommer over asbest må arbeidet stanses. Dersom virksomheten ikke har tillatelse til asbestarbeid, må virksomhet som har tillatelse leies inn for å utføre jobben. Arbeidstakere som kan bli eller har vært utsatt for støv med asbestfiber skal gjennomgå egnet helseundersøkelse av lunger og luftveier.

Les mer her:

www.arbeidstilsynet.no/tema/kjemikalier/asbest/

Forskrift om utførelse av arbeid kapittel 4:

www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-utforelse-av-arbeid/2/4/